

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particularii : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

No. 1573/1939.

PARTEA OFICIALĂ

Rugăciuni pentru pace

Preafericitul Părinte Papa Pius XII, îngrijorat de soarta omenirii, tot mai mult și mai mult amenințată de deslănțuirea unui nou războiu, a adresat Secretarului de Stat al Vaticanului, Eminenței Sale Cardinalului Maglione, următoarea scrisoare, prin care pe toți creștinii, dar mai ales pe copiii cu suflete nevinovate, îi chiamă la o cruciadă sfântă de rugăciuni pentru pacea lumii.

IUBITULUI NOSTRU FIU ALOISIE MAGLIONE
CARDINAL AL SFINTEI BISERICI ROMANE
SECRETAR DE STAT

PIUS PP. XII

*Iubitului Nostru Fiu, mântuire și Bindecuvântare
Apostolică*

„Tu care te afli atât de aproape de conducerea Bisericii catolice, știi foarte bine cât de călduros dorim Noi și cât de mult cerem dela Dumnezeu să îndrepte în sfârșit sufletele spre simțiri de dreptate și de dragoste, pentru a consolida, adâncă și statornică, între toate națiunile și popoarele, astăzi atât de turburate și de preocupate, pacea creștină atât de dorită. Așa ridicăți la Supremul Pontificat, tocmai pentru această pace — sublim dar al lui Dumnezeu — am îndemnat, cu inimă părințească, nu numai pe fiii Noștri întru Cristos, răspândiți pretulindeni în lume, ci și toate națiunile împreună cu conducătorii lor; și în solemnă zi a Paștilor din bazilica Sfântului Petru, unde în mijlocul unei mulțimi nenumărate am oferit Dumnezeescul Sacrificiu, am repetat aceeași chemare și acelaș îndemn, implorând dela Isus Cristos, învingătorul morții și dăruitorul darurilor cerești buna înțelegere și liniștea pentru toți.

Acum însă, la apropierea lunei Mai, în care credincioșii înalță rugăciuni către Prea Sfânta Fecioară, ținem să manifestăm dorința Noastră

vie, ca tocmai în această perioadă, să se facă în fiecare dieceză și în fiecare parohie rugăciuni publice pentru scopul mai sus indicat.

La această cruciadă de rugăciuni Ne place să indemnăm în mod deosebit pe aceia pe cari Noi, după pilda Dumnezeescului Mântuitor, al cărui loc îl ținem pe pământ, îi iubim cu o dragoste gingașe: Ne gândim la copiii, cari în prima floare a vieții lor răspândesc în jurul lor nevinovăție, suavitate și grație. Tații și mamele să-și conducă în fiecare zi cu pietate copiii, chiar și pe cei mici, la altarul Fecioarei, oferindu-i Ei, împreună cu florile grădinei și câmpiei lor laolaltă cu rugăciunile lor și ale copiilor. Oare va putea Maica Cerului să nu primească atâtea glasuri rugătoare, implorând pacea pentru celățeni, popoare și națiuni? Cum va putea Ea să nu primească, dacă la rugăciunile Ingerilor Cerului se adaugă acelea ale copiilor, care se pot numi îngerii pământului? De sigur că Fecioa Mamă a lui Dumnezeu, invocată de atâtea rugăciuni, va da ajutorul și mijlocirea sa în acest moment de universală teamă, și înduplecând pe Fiul său Divin, jignit de atâtea păcate, va dobândi dela El scăparea de nelișițiile prezente, pacea inimilor și frățesca înțelegere între popoare.

Și acelaș binecuvântat Isus, care în timpul vieții sale muritoare iubea cu o dragoste deosebită vârsta nevinovată, și care prin cuvintele „Lăsați copiii să vină la mine, căci unora ca aceștia este Impărăția Cerurilor“ (Marc. X, 14) dezaproba pe Apostoli care voiau să îndepărteze pe copii din preajma sa; acelaș binecuvântat Isus, spunem, cari alte rugăciuni va asculta cu mai multă ușurință decât acelea înălțate spre El și spre Maica sa cerească de nevinovatele și rugătoarele inimi ale copiilor?

Și pentru a folosi cuvintele predecesorului Nostru Leon cel Mare »amat Christus infantiam,

humilitatis magistram, innocentiae regulam, mansuetudinis formam», am dori ca pretutindenii, la orașe și sate, în cătunele cele mai îndepărtate, unde strălucește lumina Evangheliei, șiruri de copii, în apropiata lună Mai, să se îndrepte spre biserici pentru a înălța rugăciuni. Putem nădăjdui că astfel vor amuși ostilitățile, se vor împăciui sufletele, se vor aplană conflictele între popoare, și vor răsări pentru omenire timpuri mai bune, sub ocrotirea Fecioarei. Pentru aceste motive, cu scrisoarea de față, îți încredințăm sarcina, Prea iubite Fiu al Nostru, să faci cunoscute prin mijloacele care îți se vor părea bune, aceste dorinți paterne ale Noastre, pentru ca prin îndemnul Păstorilor ele să se traducă în fapt.

Intăriți cu nădejde și pregustând de pe acum roadele promise ale acestei cruciade de rugăciuni, își dăm cu dragă inimă ție, Prea iubitul Nostru Fiu, precum și tuturor acelor scumpi copii care vor răspunde la acest apel al Nostru, Binecuvântarea Apostolică, cheazășie a harurilor cerești și semn al părințeștii Noastre bunăvoințe.

Data în Roma, la Sfântul Petru, în ziua de 20 Aprilie 1939, primul al Pontificatului Nostru.

Să dăm ascultare chemării Sfântului Părinte. În luna Mai în toate bisericile noastre să se facă rugăciuni comune pentru pace. La sfârșitul fiecărei Liturghii preoții și credincioșii se vor ruga îngenunchi, recitând în comun de 3 ori »Născătoare de Dumnezeu« și Rugăciunea pentru pace pe care o publicăm mai jos. Catecheții la sfârșitul fiecărei ore de religie vor spune cu toți copiii de trei ori »Născătoare de Dumnezeu«, iară la o oră potrivită în cursul zilei, dar mai ales în Dumineci și Sărbători, adunând toți copiii la biserică, vor cânta Paraclisul Maicii Domnului sau vor face alte rugăciuni la gândul Preafericitului Părinte.

Nimenea din cei ce aleargă la ajutorul Preacuratei Fecioare Maria, nu rămâne neascultat. Rugăciunile ce se vor înălța din sufletele curate ale copiilor de pe întreg rotogolul pământului, încă vor fi ascultate și ne vor aduce mult dorita Pace.

Oradea, 1 Mai 1939.

Rugăciune pentru pace

Născătoare de Dumnezeu (de 3 ori)

Adu-ți aminte, o prea blândă Fecioară Marie că nu s'a auzit niciodată să fi fost părăsit cel ce a alergat sub ocrotirea ta, cel ce a cerut ajutorul și mijlocirea ta. Insuflejiți de o astfel de încredere, alergăm la tine, o Maică, Fecioara Fecioarelor, la tine venim și stăm gemând și plângând înaintea ta, ca niște păcătoși. Maica Cuvântului nu disprețui cuvintele noastre, dar auzi-ne cu milă și ascultă-ne. Amin.

Domnului să ne rugăm.

Doamne îndurate spre noi.

Infiorați de grozăvia războiului, care amenință popoarele lumii, la Tine alergăm, o preamilostive Doamne, și cu stăruință Te rugăm, ca pe împăratul păcii, să dăruiești lumii acesteia o pace statornică, Din Inima Ta Dumnezeiască s'a răspândit în lume iubire, ca încetând neînțelegerile, să stăpânească între oameni numai dragostea și bunăînțelegerea. Pe când erai pe pământ Inima Ta era pătrunsă de o compătimire nespuse de mare pentru toate necazurile omeniești. Precum ai dat ascultare strigătului rugător al apostolului Tău Petru: »Doamne, mântuește-ne că perim«. așa pleacă urechea Ta și la rugăciunea noastră și ne scapă de valurile vrăjmașilor cari amenință pacea și liniștea dintre popoare. Pătrunde o Doamne, inimile ocârmuitorilor și ale popoarelor cu spiritul blândeții, împacă dușmăniile, alungă duhul răsbunării, cari sfâșie națiunile. Tu Doamne, care cu prețul sângelui Tău ai făcut să fie toți oamenii frați, fă ca ei să trăiască într'adevăr ca frați, îngrozându-se de certele și răboaiile aducătoare de piere. Și tu, o Preacurată Fecioară, ca și în alte vremuri de grele încercări, apără-ne, ajută-ne și ne mântuește de orice rău. Amin.

Ajutorul creștinilor — roagă-te pentru noi.

No. 1516/1939.

Concurs pentru preot la Surorile dela Spitalul din Sebeș-Alba.

La Spitalul din Sebeș-Alba, sunt angajate 12-14 membre ale Congregației noastre de Surori »a Maicii Domnului« cari prin numirea Preaonoratului Emanuil Popa de protopop la București, au rămas fără de părinte sufletesc, fără de conducător în cele spirituale.

Deaceea, spre a putea veni cât mai curând în ajutorul acestor suflete bune, cari se jertfesc cu atâta abnegare pentru binele de obște, apelăm prin aceasta la Frații preoți trecuți în penziune, și-i rugăm să se angajeze de spiritali la maicele noastre dela Sebeș. Vor primi în schimbul pușinului serviciu, pe care trebuie să-l presteze: locuință convenabilă și întreținere completă.

Cei cari vor să reflecteze la acest post, să ni se adreseze fără amânare.

Oradea, la 25 Aprilie 1939.

No. 1535/1939.

Sfântul Mir.

În Sfânta și Marea Joi a Patimilor Domnului, amăsurat orânduieții Sfintei noastre Biserici, am consacrat Sf. Mir pentru întreaga Noastră Dieceză. Fiecare preot va prelua Sf. Mir dela oficiile protopopești, cărora li se trimit pentru toate parohiile din protopopiat. Mirul vechiu va fi ars în candela din biserică.

Oradea, 27 Aprilie 1939.

No. 1536/1939.

Colectă pentru parohiile noastre din Vechiul Regat.

Pentru ajutorarea parohiilor noastre din Vechiul Regat, cărora le aparțin credincioși din toate diecezele provinciei noastre mitropolitane, în ziua a II-a de Rusalii se va face colectă în toate parohiile Diecezei Noastre.

Frații preoți cu toată căldura sufletească își vor

îndemne credincioșii la o contribuție cât de mare fiind vorbă de ajutorarea celor mai lipsite organizații bisericesti.

Suma încursă din colectă și din valorizarea naturaliiilor adunate în acest scop, se va trimite Oficiului administrativ al fundațiilor diecezane cu mențiunea: »pentru parohiile din Vechiul Regat«.

Oradea, 27 Aprilie 1939.

Ex. Sa Beaussart la Academia noastră teologică

După obișnuitele prezentări și după o prealabilă vizită euharistică cu toții intră în sala comună.

Aici, studenții teologi intonează cântarea de felicitare Acclamations la 4 v. bărb. de N. Praglia, apoi clericul Ioan Pavel citește în franțuzește următoarea adresă omagială :

Excelență,
Prea Sfințite,

»Ingăduiți tinerilor levii ai clerului catolic de rit românesc din Oradea să Vă înfățișeze omagiile lor cele mai respectuoase.

Vizita Excelenței Voastre e cu atât mai memorabilă cu cât, prin bunăvoința specială a d-lui Alphonse Dupront, directorul Institutului francez de înalte studii în România, e însemnată prin o considerabilă danie de cărți, acești prieteni cei mai sinceri între toți.

Noi avem cea mai mare stimă pentru clerul francez și, îndeosebi, pentru clerul parisian. Noi îl socotim cel dintâi cler din lume: întâiul prin cultura, întâiul prin devotamentul, întâiul prin minunatul său spirit de jertfă.

Acest cler are vrednicii fără seamăn în istoria întregii Biserici creștine.

Noi nu amintim decât unele, cele mai apreciate la noi.

Când Napoleon I, prin concordatul din 15 Iulie 1801 restatornicește cultul catolic în Franța, toți episcopii de sub vechea stăpânire renunță la scaunele lor vlădicești, ca să dea Papii și primului Consul libertate deplină în ceea ce privea noile numiri episcopale.

În 1904, cu prilejul faimoasei legi a asociațiilor culturale, nu numai episcopatul, ci întreg clerul francez admite bucuros, pentru salvarea dumnezeieștii orânduiri a Bisericii, confiscarea tuturor averilor bisericesti și primește sărăcia, uneori chiar mizeria.

Acest eroic gest stoarce supremele elogiile ale Papiilor și ale episcopilor din întreaga lume catolică.

Chiar în consiliul internațional al Operelor pontificale pentru Misiunile catolice dela Roma,

*Je bénis de tout cœur "Vestitorul" et de toutes
les autres revues catholiques qui paraissent de nos jours
et font beaucoup de bien et de sentiments d'amour
pour la France ne'incusent profondément*

Oradea Mare le 8 Avril 1939

*+ Roger Beaussart
vêque auxiliaire de Paris*

Sâmbătă (8 Aprilie 1939), Ex. Sa Roger Beaussart, arhieru al Parisului, însoțit de dd. Dupront și Bernard, cel dintâi director, al doilea secretar general al Institutului francez de înalte studii în România, precum și de păr. canonic I. Georgescu, vizitează Academia noastră teologică.

La intrare, Ex. Sa e întâmpinat de câțiva din profesorii acestei Academii în frunte cu decanul ei, păr. Fr. Hubic.

clerul francez are un titlu cu totul special să fie chemat cel dintâi.

Injelegem bine această mare distincțiune în-cuviințată de Papi Francezilor, dacă ne dăm seama că, din patru mari opere pontificale, trei sunt întemeiate și dezvoltate de aceștia, anume: Asociațiunea pentru Propagarea Credinței și Sfânta Pruncie, cea dintâi întemeiată, cea de a doua inspirată de Paulina Jaricot, apoi Opera S. Apostol Petru pentru clerul băștinaș de Ioana Bigard.

Exelență,
Prea Sfințite,

e foarte adevărat că, dacă Dumnezeu vrea ca o idee să facă ocolul lumii, El o aprinde în inima unui Francez.

Suntem foarte fericiți că putem face aceste mângâitoare constatări cu atât mai mult, cu cât altă dată, sub stăpânirile austro-ungare orice legătură mai strânsă cu acest minunat cler francez, precum și cu țara privilegiată a Imaculatei ne era cu neputință.

Ni se spunea mereu că Franța e exclusiv țara răutăcioșilor, a revoluționarilor sacrilegi, a copiilor teribili ca Voltaire, Renan, Anatole France etc.

Sub amintirile stăpâniri nu ni s'a vorbit nici odată în felul cum ne vorbesc astăzi I. P. S. Sa Alexandru Nicolescu, iubitul nostru mitropolit dela Blaj și numărul dela 1—15 Aprilie 1939 al revistei noastre eparhiale »Vestitorul« despre mărețele fapte săvârșite de Dumnezeu prin Franci (gesta Dei per Francos).

Fericiți că ne putem arăta cinstea, admirația, dragostea noastră pentru această neasemuită Franță catolică pe care Excelența Voastră, Prea Sfințite, o reprezentați atât de strălucit între noi noi Vă rugăm să primiți smeritele noastre omagi de fii«.

Adânc mișcat, P. S. Sa dă mai întâi tuturor profesorilor și studenților de față la această înălțătoare

ceremonie arhierască sa binecuvântare, apoi răspunde :

Adresa ce Ni se prezintă e unul din cele mai frumoase elogii ale clerului francez. E adevărat că acest cler are o temeinică pregătire teologică și preoțească, precum și multă râvnă. De când e mic-semnarist și până la hirotonie, clericul francez e pus să se roage, să studieze, să se reculeagă.

Dar ascultând acest elogiu, îmi aduc aminte de rugăciunea unui bun preot al nostru : »Doamne, fă să seamăn cu chipul ce mi se zugrăvește«.

Și, fiindcă e vorbă de ideal, eu sunt îndreptățit, precum am mai spus-o de câteva ori în timpul acestei călătorii a mele în această țară, că, România are în Răsăritul Apropiat aceeași misiune istorică pe care o are Franța în Apus : să dea dovadă de energie liniștită, cumpănită, stăpână pe sine însăși și pe împrejurările ce s'ar ivi, adică să fie pildă vie de o mare putere creștină într'o lume care uită prea adesea învățăturile Evangheliei.

Din nefericire, trecerea mea prin România e scurtă și cuvintele noastre zboară fără urme.

D. Dupront și tovarășii săi dela Institutul francez au însă chemarea să creeze legături mai trainice între țările noastre în domeniul spiritual.

Și fiindcă Vi s'au dăruit cărți, nu mă îndoesc că le veți ceti pe toate și când veți avea prilej veți cerceta Franța fie pentru pelerinaje, fie pentru călătorii de studii și atunci se vor înfăptui legături sufletești și mai prețioase : personale.

Ca să dea însuși pildă de aceste legături personale, Ex. Sa Beaussart se întreține cordial cu aproape toți studenții noștri teologi, admitându-i pe toți să-i sărute inelul episcopal.

Pentru înălțarea sufletească ce a pricinuit, această vizită rămâne una din cele mai memorabile în anele Seminarului nostru.

Un interview al Ex. Sale Beaussart

Ex. Sa Roger Beaussart, Episcopul auxiliar al Parisului, care în zilele de 8—9 Aprilie a. c. a fost oaspetele I. P. S. Sale Episcopului nostru, în ziua I de Paști a celebrat S. Liturghie la Institutul Notre Dame de Sion, la orele 10 a asistat la liturghia arhierască din Catedrala noastră, iar după masă printr'o norocoasă inspirație a d. primar *Augustin Chirilă* a vizitat câteva din satele noastre românești dela frontieră, apoi la orele 19 în sala arhiplină a Municipiului, fiind de față Episcopii celor trei confesiuni a rostit o admirabilă conferință despre »Forțele creștine ale Franței contemporane.«

Inainte de a părăsi orașul nostru a acordat două

interviewuri : unul ziarului »Szabadság« din loc, iar altul ziarului »România« din București.

Iată-l pe acest din urmă :

Două lumi de evlavie : Răsărit și Apus

Am avut plăcerea, — zice P. S. Sa Beaussart, — să asist la liturghia arhierască oficiată în Dumineca Paștilor în catedrala sa din Oradea de I. P. S. Sa episcopul Frențiu și în desfășurarea acestei mărețe ceremonii am putut aprecia caracterele de evlavie deosebită.

Mulțumită slujbei liturgice românești, poporul credincios participă mai activ, mai direct, cu o înțelegere mai adâncă a ceremoniei. Slujba e urmărită cu mai multă atențiune și emoțiune și mărețele texte ale liturghiei S. Ioan Chrysostom pot atinge de aproape sensibilitatea populară. Am admirat bogăția ceremoniilor și cântărilor apoi simplitatea poporului credincios care se apropia așa de cucernic de preoți. În deosebi am fost mișcat să văd apropiindu-se mai cu seamă la citirea Evangheliei la toate ceremoniile la care am fost de față; am simțit un mare curent de credință și evlavie adâncă, unind mulțimea și pe slujitori.

Impresiuni dela frații ortodocși

Prelații ortodocși (II. PP. SS. LL. Nic. Bălan — Sibiu; Andrei Mager — Arad; Nic. Popovici — Oradea) pe cari i-am întâlnit mi au arătat multă cinste și simpatie; le sunt profund recunoscător. De asemenea profesorilor și diferitelor fețe bisericesti ortodoxe ce m'au întâmpinat. Am văzut cu mare

bucurie înlesnirea contactului lor cu frații din bisericile unite și cu mine. Convorbirile noastre au fost totdeauna foarte cordiale și se referiau la marile interese religioase și la relațiunile culturale dintre Franța și România.

Relațiuni bisericesti franco-române

Pentru strângerea legăturilor dintre clerul francez și clerul român mi se pare necesar să înlesnim cunoașterea operelor de teologie și de spiritualitate în limba franceză, creind cât mai multe biblioteci franceze în facultățile și academiile teologice. De altă parte, contactul personal e și mai important; călătoriile în Franța mi se par însemnate și ar trebui sporite. Însă idealul ar fi ca un număr mai mare de preoți români să poată frecventa timp de mai mulți ani consecutivi universitățile noastre. În fine nu cred imposibil și socotesc vrednică de dorit venirea în România pentru călătorii sau stagii de studii a preoților francezi.

Adam și Sulphart

Aceștia sunt doi oameni singuratici. Înafară de voia lor, dar cu o mare deosebire.

Adam e cunoscut de o lume întreagă.

Sulphart e »erou« în lucrarea »Les Croix de bois« a lui Roland Dorgelés (Paris, Albin Michel, 1931), dar în fond e și el un om, între alții, și între evenimentele povestite de autor în desfășurarea campaniei din trecut război mondial. Felul traiului lui, din povestirea iscusitului scriitor francez, azi cu traduceri în multe limbi, multe ediții, și mai multe sute de mii de retipăriri, l-a făcut om cunoscut de o lume întreagă.

Ceea ce ne îndeamnă și ne îndreptățește însă să-l așezăm alături de Adam, într'o scurtă privire comparativă, nu este popularitatea, ci ecoul singurătății lui în împrejurările zilelor noastre.

Adam a fost om singuratic întru început, căci el a fost omul, între făpturile lui Dumnezeu, omul căruia Dumnezeu i-a gătit o moștenire. Lucrarea creatoare a lui Dumnezeu a gătit din vreme o lume adevărată, cu toate variațiunile și amănuntele acele multe, dintre cari atâtea nici azi n'au fost pătrunse de mintea omească. În concertul coloritului de făpturi, ca mărime, menire, trăinicie și așezare, apare ființa compusă din trup — de aici — și din suflet — de mai sus — drept cea mai deamnă și mai nobilă ființă, omul: Adam.

Scara pașnică a pulsațiunilor de viață Creatorul n'o încheie, ci-i dă numai un nou avânt armonios cu aceasta coroană a făpturilor. Dela Adam pornește și crește mulțimea de oameni între sine frați de sânge, de fire, menire și destinație, fii adoptivi ai cerescului creator.

Singur a fost întâiul om.

Asta este poziția lui Adam.

Sulphart?

Unul dintre cei mulți, cari s'au așezat de-a curmezișul puhoiului de cutropitori. Lăsându-și rostul de toate zilele Sulphart pleacă — ca fiecare — cu gândul să revină, depune uneltele să le reia la întoarcere. Întră în opera zgomotoasă și în învălmășala distrugătoare a războiului, unde, alături de ceilalți, face tot ceea ce-i stă în putință, și înfruntă tot ce-i stă în cale, mereu peste așteptare. În așa împrejurări ce mai rămâne din om? La ce veselie sau omul de principii? Cu supărare, sau cu haz, aruncă în fața dușmanului tot ce-i vine la mână.

Potopul de foc n'a lăsat nedesfundate nici mormintele celor adormiți mai înainte, ce așteptau o altă ridicare din mormânt, ci le înlocuește și le înmulțește cu crucile de lemn depe osemintele violent zdrobite ale celor prinși de potop.

La încetarea frământării zgomotoase, care a curmat atâtea vieți și a distrus atâtea opere, Sulphart se găsește singur viețuitor față de toți cei ce alături de el plecaseră odinioară din pașnicul rost al vieții de toate zilele. Poate deci să dea o »explicație«: »Eu găsesc că aceasta este o biruință pentru că eu am ieșit viu . . . «

Iată deci o altă singurătate care în nimernicia ei ne aduce aminte de singurătatea lui Adam. Ce deosebire însă între aceste două. Aceea deschide calea mulțimii la viață, deschide opera producătoare și creatoare. Asta, a lui Sulphart singurătate, închide o operă distrugătoare.

Sulphart e singur, adevărat și real, acolo, dar simbolic și semnificativ pentru tot ceea ce poate face, cu toată groaza și zgomotul ei, o operă distrugătoare, înscenată și dirijată . . . de cine ?

Anotimpul acesta de primăvară, cu suflul cald, viu și înveselitor a tot ceea ce însemnă viață, ne bate încă odată la ușa inimii să ne trezească la realitate : că puterea de viață dătătoare a lui Dumnezeu

este invincibilă.

Dacă ar bate, să sdrobească inimile impietrite, natura vie și înverzită să mustre conștiințele doritoare de prăpăd și asuprire !

Adam și Sulphart, două singurătăți, doi poli. Dela unul pornește creșterea, la altul isprăvește distrugerea.

Polul creator este al lui Dumnezeu. Cine și-l însușește pe cel distrugător ?
G. S.

Episcopul Samuel Vulcan

Contribuții la o comemorare

Tânărul român satisfăcu în chip strălucit așteptărilor cu care fu trimis de acasă, încât la sfârșitul studiilor obținu prin concurs catedra de teologie pastorală dela seminarul din Lwow, dar la care, determinat de împrejurări, avea să renunțe.¹⁾ Seminariile apusene aveau să-i dea satisfacții și de altă natură. În anul 1780 se urcă pe tron *Iosif II*, admiratorul lui Frederic II și Petru cel Mare și credincios adept al filosofilor francezi, iar în anul următor începu seria lungă de reforme politice, care zguduiră din temelii împărăția. Întreaga lui domnie a constituit o revoluție cu proporții ample și rodnică în consecințe. Din rândul preocupărilor sale făcea parte și Biserica, pe care vroia să o vadă scoasă de sub autoritatea papală, mai ales că în tendințele sale cezaro-papiste era încurajat și de câțiva preoți din clerul înalt. Cu primăvara anului 1781 începură să curgă ordonanțele imperiale în această direcție și, pentru ca ritmul nou să prindă, împăratul desființă seminariile diecezane, instituind pentru creșterea preoției *seminarii centrale*, menite să pregătească apostoli zeloși pentru principiile stăpânitului.

Măsurile împărătești făcură vâlvă în toată Europa. Urmară în tempo accelerat și altele, între care decretul de toleranță, din 25 Octomvrie 1781 și cele din Februarie 1782, care priveau instrucția poporului de jos ne interesau și pe noi de aproape. De aceea credem că în sufletul clericului plecat dela Blaj nășteau raze de speranțe de mai bine pentru ai săi. Tot acum se pune pe față și în mod practic, printre măsurile împărătești, problema limbilor moderne ca instrument viabil de înțelegere între conducători și supuși. În 6 Mai 1784 se introduce în cuprinsul întregului imperiu ca limbă administrativă, în locul celei latine, limba germană, iar protestelor ungurești Iosif II le răspunde cu motivarea că dacă un popor întrebuițează în viața sa spirituală și de stat o limbă moartă, cum e latina, aceasta constituie dovada cea mai vie că acesta n'a ajuns la un grad suficient de urcat în cultura sa na-

țională. Ea vădește sau că poporului îi lipsește o limbă proprie, sau că cetățenii nu s'au deprins în ea ca s'o poată ceti și scrie și numai învățații își pot exprima gândurile după un calapod strein. De altfel — spune împăratul — limba latină a fost isgonită din toate statele cultivate ale Europei și numai în Ungaria și Ardeal se păstrează la modă. *Incepuse prin urmare și în părțile noastre bădălia limbilor pentru hegemonie și în această atmosferă vedem momentul de plecare a Școlii Ardelene în cultivarea limbii românești, cu întregul șir de reforme și doctrine. Inceputul se face cu gramatica lui Șincai și Micu (1780). Samuel Vulcan era suficient de inteligent ca să înțeleagă cursul vremii și să tragă învățături pentru activitatea sa viitoare.¹⁾*

În 1784, vara, clericul vienez pleca în Ardeal să-și revadă rudele și cunoscuții. Ii va fi lăsat în plină frământare, căci în 16 August se dădu ordonanța cu privire la conscripția populației, pe care Românii din această provincie o interpretau ca pe o măsură militară, sortită să-i scape din iobăgia vitregă și tratamentul sălbatec al nobilimel. În vreme de toamnă târzie sosia la Viena vestea că iobagii români din Transilvania au ridicat steagul revoltei și pe culmi de dealuri se ridică limbi de foc, de parcă ard comori stăpânite de necuratul. Castelele nemeșilor, clădite pe nedreptăți seculare erau în flacări. Mai apoi revoluția fu doborâtă și frunțașii după o judecată sumară, în Februarie anul următor, cu pas legănat de munteni, strânși în bitușe, cu fețele supte, cu buze strânse și dinți înclistați au pășit muți spre locul osândeii. Doar sclipirea hojma din ochi și jocul mușchilor proeminenți din față dacă n'au tradat adâncul dispreț și ura lor sălbatecă față de o alcătuire socială, care i-a silit să iasă din anonim și să pășească în istorie.

De bună seamă că tinerii români din seminarul central din Agria comentau impresiionantele întâmplări

¹⁾ Atmosfera ce trezise ordonanțele împăratului în mijlocul nobililor și județelor din Ungaria și Ardeal vezi în, *Horváth Mihály: Magyarország Történelme. Pesten, 1863. Tom. V. pag. 272—432.*

¹⁾ Dr. I. Radu : op. cit. pag. 93.

de acasă. Erau mulți de ai noștri aici. Informații de mai târziu, când seminarul central pentru eparhiile de rit oriental din monarhie se mutase la Lemberg, ne arată că în anul 1790 studiau în acest institut 246 clerici, dintre cari 41 din eparhia Blajului, iar 12 dela Oradea.¹⁾ *Deci un număr de 53 de Români*, formând aproape a cincia parte din populația școlară a institutului, adunată din 7 eparhii. Un cuib mic de valahi, cărora li se oferia posibilitatea să cunoască aici aproape toate națiunile din împărăție, cu aspirațiile lor firești și să-și ascute mintea în discuția problemelor complexe pe care le puneau timpurile învolburate, iar în contrast cu mediul strein din jur, li se oferia prilej de adâncire a însușirilor noastre particulare ca rasă și de scrutare a remediilor viitoare pentru o mai reușită ridicare între celelalte neamuri.

Revoluția din afară, sânguința cărturărească și mediul în care s'a format au făcut din Samuil Vulcan un bărbat capabil să umble, după cum spune românul, »pe picioare proprii«.

V. Bolca

¹⁾ Arhiva diecezană. — Fasc. III n. 100 — 20 Aug. 1790.

CRONICI

— **Consacrarea capelei din Cimitirul Rulikovsky.** Luni în 24 Aprilie crt. în cadrele unei liturgii arhieresti s'a sfințit în cimitirul Central capela ridicată de I. P. S. Sa Episcopul român-unit *Dr Valeriu Traian Frențiu* pentru familia Sa.

Asistat de Il. Sa *Dr Gh. Miculaș*, vicarul episcopesc și de Rev.-mul canonic *Augustin Moghiar*, precum și de Rev.-mul *Vasile Barbul* și Cl. D. *Gavril Stan* ca diaconi, I. P. Sa episcopul Valeriu Traian săvârșește ceremonialul sfințirii, purtând apoi în procesiune, în jurul capelei, moaștele sfinților: cari au fost apoi așezate în altar. Apoi într'o scurtă cuvântare, arată că intenția I. P. S. Sale, ridicând această capelă pentru membri familiei Sale a fost și aceea de a o pune la dispoziția oricărui credincios avizat la aceasta. Fiecare credincios, fără deosebire de stare socială va putea depune într'insa pe cei scumpi ai lui adormiți în Domnul, sau va putea da liturghii pentru odihna sufletelor lor.

Primul paroh al Catedralei, Rev.-mul Vasile Barbul, exprimă mulțumirile și recunoștința credincioșilor pentru acest păstoresc dar, apoi urmează sf. liturghie, răspunsurile fiind date de corul studenților dela Acad. Teologică. Au fost și multe cuminecări.

În urmă se oficiază un parastas pentru odihna sufletelor membrilor familiei, cum și a celorlalți morți înmormântați în cripta capelei.

— **Introducerea noului protopop al Ierului.** Duminecă, 16. 4. 1939, din încredințarea Exc. S. P. S.

episcop Valeriu Traian Frențiu, păr. canonic *I. Georgescu* a introdus pe păr. *Cornel Dărbant*, până acum paroh în Ardud (Satu Mare), în slujba de protopop al Ierului și paroh al parohiei unite din Valea lui Mihai (Sălaj). Protopopiatul Ierului era vacant de mai bine de trei ani, dela moartea regretatului *R. Buzila* († 3. 2. 1936). De atunci și până acum a condus districtul protopopesc păr. Tr. Mihalca, în calitate de administrator. Parohia Valea lui Mihai e vacantă dela începutul acestui an (1939), când fostul ei titular, păr. *E. Pereni*, atingând limita de vârstă (70 de ani) a fost trecut la pensie. Autoritățile comunale și de plasă, în frunte cu d. *Iancu Pop*, primpretore și d. *Toł* notar și prim-curator bisericesc, au făcut o primire sărbătorească atât păr. canonic, delegatul Ex. S. episcopului, cât și noului paroh-protopop, în cinstea cărora au dat o agapă la cazinoul comunal. Între reprezentanții autorităților și oaspeții numitei agape amintim și pe Prea Cucernicia Sa păr. *Ciorogariu*, protoereul ortodox al Văii lui Mihai. Cu această ocaziune s'au rostit frumoase cuvinte de circumstanță, iar credincioșii au transmis telegrafic Ex. Sale Episcopului omagiul respectului și al alipirii lor filiale.

BIBLIOGRAFIE

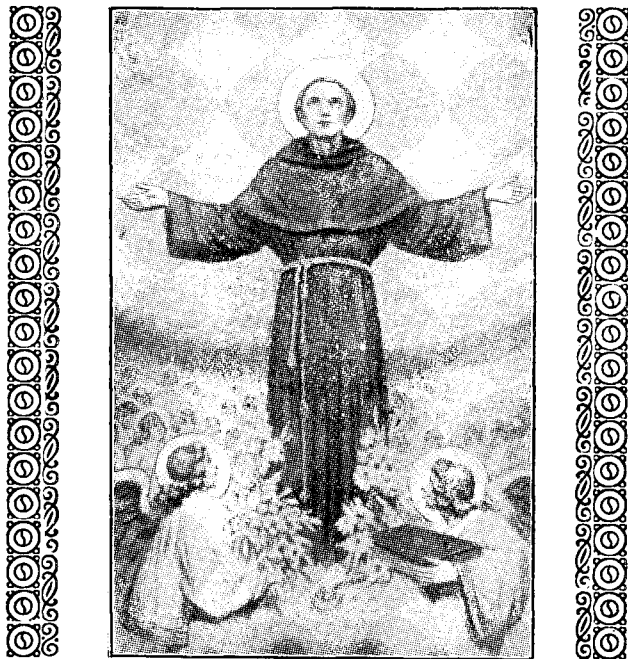
Petru Tămăian, *Reuniunea Marlană a credincioșilor gr. cat. români din Oradea (1914—1939)*, Oradea, 1939, proprietatea Reuniunii, 64 pagini, 10 lei.

Împlinindu-se în acest an un sfert de veac dela înființarea Reuniunii noastre Mariane, Il. Sa păr. canonic P. T. a avut buna inspirație să scrie și tipărească acest instructiv istoric. După câteva generalități asupra cultului Maicii Domnului ni se înfățișează pe rând: înființarea, statutele, favorurile spirituale, președinți și președinte, patroni, secții, membri, rezultate etc. Rețin cu deosebire atențiunea cititorului paginile închinete devotaților președinți ori membri decedați: *Coriolan Pop*, *Demetriu Kiss*, *Lucreția Frențiu*, *Sabina Minișan*. Ceeace nu însemnează că celelalte pagini nu sunt vrednice de tot interesul și atențiunea. Dimpotrivă. Ele încă sunt de atâtea ori atât de sugestive. Mai ales când e vorba de cultul Panagiei la noi. Autorul poate avea mângâierea unei duble fapte creștinești: întâi că a scris-o, apoi că a tipărit-o și cedat-o în întregime Reuniunii pentru a-și sporii mijloacele de acțiune.

I. M. Rașcu, *Alte opere din literatura română*. București, Liceul Gh. Șincai, 1938, în — 8°, 222 pagini, prețul 100 lei.

D-l I. M. R. autorul celei mai frumoase scrieri hagiografice „La Lisieux cu S. Tereza” din literatura română, bine cunoscut cititorilor noștri pentru interesantul studiu „Eminescu și catolicismul”, precum și pentru alte lucrări („Vibrări”, „Convingeri literare” etc.) ne dă, de data aceasta, o nouă serie de documentate cercetări literare estetice asupra scriitorilor: C. Conachi, V. Cârlova, Gr. Alexandrescu, C. Negruzzi, N. Bălcescu, Mihai Eminescu și Ion Creangă. Toate aceste cercetări sunt valoroase și captivante. Deosebit de actuale sunt cele despre Eminescu și Creangă, dela a căror moarte în acest an se împlinește o jumătate de veac. Iată o împrejurare care va determina pe iubitorii de literatură română să cetească cu interes și atențiune paginile acestui volum de o înaltă științifică și tipografică. (tg)

Pelerinajul din Drăgești

S'apropie praznicul cel frumos al Mănăstirii din Drăgești. Gândul la *Sfântul Minunilor* stăruiește tot mai senin și mai luminos în mintea creștinilor și le arată drumul spre ajutor și spre mângâiere, în aceste timpuri de păgubitoare nesiguranță. Frământările internaționale nutrite și întreținute de nații cari parcă voesc cu orice preț, să stăpânească după placul lor pământuri și oameni, numai de mâna lui Dumnezeu mai pot fi potolite. Suflete agitate și dintr'o parte și dintr'alta numai în puterea rugăciunii își mai pot căuta steaua liniștitoare iar credința supranaturală, vie rămâne singurul izvor de pace și de viață către care trebuie să se îndrepte toți acei cari așteaptă: pacea neamurilor, progresul țărilor, bună starea și fericirea omenirii de pe vechiul continent. Intr'o epocă de frământări, dacă nu atât de întinse, însă tot atât de turbate, Sf. Anton a fost altă dată pentru Padova și provinciile mărginașe adevărat sol de liniște și de înflorire, potolind pofta păgână a puternicilor de a stăpâni și arătând celor asupriți drumul umilinții și al răbdării ca cel mai potrivit de urmat până la desăvârșita operă a dreptății ce mintea sănătoasă și înțelepciunea dumnezească ar fi adus-o. Sfântul Anton atât de favorizat de Dumnezeu cu puteri minunate nu se poate să nu pună și de data aceasta în slujba păcii universale, trecerea ce oare înaintea *Impăratului păcii*. Rugăciunile și încrederea noastră îl vor sili la aceasta, dacă bunătatea lui ar avea nevoie de silă, atunci când e vorba de a veni în ajutorul lumii. Pelerinajul dela Drăgești ne dă cel mai potrivit prilej pentru a ne arăta încrederea în *Sfântul Minunilor* înaintea căruia

»Chiar și a Oceanului valuri cu spume,
S'aștern în liniște la al său nume
Senin 'mbucură pe călător...«

Deci la Sfântul Anton, după ajutor să alergăm, luând parte la pelerinajul cel mare ce se va ținea Duminecă, în 18 Iunie la Drăgești.

Pe lângă rugăciunile pentru pacea între neamuri, vom cere Sfântului Anton vieța sufletească, sănătate și belșugul roadelor câmpului. Pentru o mai bună reculegere sufletească să-și procure fiecare la mănăstire cârticica *Sfântul minunilor* cu vieța cea minunată a Sfântului și cu fel de fel de rugăciuni în cinstea lui.

Rugăm pe toți Prea Cucernicii Părinți Parohi să ne ajute la organizarea pelerinajului din acest an, și, întru cât pot, să întovărășească ei înșiși pe credincioși la pelerinaj. Indulgența plenară ce se poate dobândi ori de câte ori se vizitează biserica și mai ales gândul la slujbele cele solemne, la procesiunile cele pioase cari vor fi primite cu siguranță de Sfântul îndurat, să fie un îndemn deosebit și pentru pelerinajul de la Drăgești din acest an.

Părintele Superior
al Mănăstirii din Drăgești.

Prefectura județului Bihor
Cancelaria Prefectului.

Nr. 8058/939.

Conținutul: Oficiul parohial român unit din comuna Drăgești, solicită autorizație, pentru aranjarea alor două pelerinaje.

Noi, Prefectul județului Bihor;

văzând cererea înaintată de către Oficiul parohial român unit din comuna Drăgești, în care solicită autorizație, pentru a putea aranja două pelerinaje, și anume în zilele 17, 18 și 19 Iunie, precum și în zilele de 14, 15 și 16 August;

având în vedere avizul preturei plasei Ceica, și potrivit prevederilor cuprinse în Ordonanța Nr. 2 a Comandamentului Corpului 6 Armată,

A p r o b ă m :

cererea Oficiului parohial român unit din comuna Drăgești, pentru organizarea alor două pelerinaje, ce vor avea loc în zilele de 17, 18 și 19 Iunie, precum și în zilele de 14, 15 și 16 August a. c.

La acest pelerinaj vor participa locuitorii din județul Bihor și județele mărginașe.

Se încunoștințează :

1. Pretura plasei Ceica.
2. Primăria comunei Drăgești.
3. Postul de Jandarmi Ceica.
4. Parohia română unită din comuna Drăgești.

Oradea, la 25 Aprilie 1939.

Prefect:
Indescifrabil.

Șeful Serviciului:
Indescifrabil.